

Kristian Djurhuus:

KONA FÚTAN GAV HONUM BOÐ UM AT SKJÓTA

***Ein skemtilig søga hjá
Kristiani er um konu fútan,
sum gav manninum boð um
at skjóta eftir veiðitjóvum***

44. partur

Vit eru nú í 1935. Tann 6. februar kom eitt farmaskip úr Estlandi við salti úr Miðalhavnum. Tá ið eg inklareraði skipið, var skiparin ógvuliga blíður, og hann bjóðaði mær umborð um kvøldið saman við vinum. Hetta var ógvuliga hugnaligt. Eitt, sum eg legði til merkis, var, at tað vóru konufólk, sum kokkaðust. Hetta var ikki vanligt við skandinaviskum og vestureuropeiskum skipum. Hetta má vera komið úr Russlandi, har tað er vanligt at hava konufólk sum manning. Tað finst vist eisini líknandi skipan í Grikkalandi.

Afturgongd á Tvøroyri

Tann 15. februar vóru vit liðug við útflutningshagtølini fyri Suðuroy fyri 1934. Tey vísa, at útflutningurin úr Vág var 2,8 mill. kr. og av Tvøroyri varð útflutt fyri 1,25 mill. kr.

Hetta gevur eina greiða mynd av, hvussu nógv tað er gingið aftur á Tvøroyri. Í 1920 hevði Tvøroyri nógv tann størsta útflutningin í landinum, og nú er hann minni enn helvtin av útflutninginum úr Vági.

Í Vági vóru tá tveir sera dugnaligir keypmenn. Teir vóru Magnus Dahl og Jaspur Hjelm, sum hvør í sínum lagi høvdu arbeitt upp tvær stórar fyrirkur.

Tað er mín sannføring, at tær dyggastu fyrirkurmar er

har privata initiatiivið stendur aftanfyri, meðan fyrirkur, har alt verður borið av tí almenna og uttan figgjarligan váða fyri leiðsluna, hevur minni møguleika.

Kommunustýrið hevur lagt fram skattalistan, og vísir hann, at skattaprosentið er komið heilt upp á 19. Hetta var ógvusligt, men tó ikki so ringt, sum tíðindini høvdu gingið. Tað hevði ljóðað, at kommunuskatturin fór at koma heilt upp á 30%. Her má havast í huga, at allar inntøkur hava verið lágar hesa tíðina.

Tann stóra fyrirkur J. Mortensen tykist at vera á fallandi fót, og her er einki at skatta av.

Hetta várið vóru skipini hjá hinari Mortensen fyrirkuni, Niels J. Mortensen, seinkað at fara avstað, tí tað var ikki komið nógv mikið av sukur til skipini.

Kjót úr Danmark

Í Danmark var kreppa í landbúnaðinum hesa tíðina. Danski staturin stuðlaði á tann hátt, at hann keypti gomul neyt frá bóndunum. Hesi vórðu dripin, og kjótið varð fyrirbeint.

Í Føroyum var stóðan tann, at nógv høvdu tað trongligt. Tá kom fram tað hugskot, at tað besta av hesum kjóti skuldi sendast til Føroyar at lata teimum, sum høvdu tørv á tí. Hetta varð skipað á tann hátt, at tey ymisku kommunustýrini skuldu keypa kjótið fyri kostprís, og skuldi so býta tað millum borgararnar í sóknini. Tað vóru tó kommunur, sum ikki hildu seg til at gera hetta.

Tað komu hesi árin stórar sendingar til Føroya av kjóti. Nógv av tí var heilt gott.

Í mars kom Richard Thomsen við einum línubáti, Havellen, sum hann hevði keypt í Noregi fyri 52.000 norskar krónur. Tey vóru nógv, sum saman við mær ynsktu, at hetta fór at vera til eydnu hjá Richardi.

Politikkur og vegir

Eg var av løgtinginum valdur til formann í eina sjeymannanevnd, sum skuldi gera tilmæli um eina ætlan fyri vegagerð í Føroyum, Hetta var eitt øki, har nógv áhugamál vóru. Allir nevndarlimir vildu sjálvandi hava veg til sítt øki, men játtanin var avmarkað, so tað var eisini neyðugt at halda aftur.

Tað var týðuligt, at sjálvstýrismaðurin í Vágum og sambandsmaðurin í Suðurstreymoy

arbeiddu í felag fyri at Sørvágur skuldi fáa eina havn, og at vegur skuldi koma millum Tórshavn og Vestmanna. Hetta vóru verkætlanir, sum hvør sær kravdu nógvan pening, fyri ikki at tala um, um tær báðar skuldu setast í verk. Afturat hesum kom, at sjálvstýrismaðurin í Eysturoynni hevði nógvær ætlanir, sum hann vildi hava settar í verk í sínum valdømi. Um hetta alt skuldi eftirlíkast vildi tað gera sítt til, at samlaða játtanin fekk eina slag-síðu.

Tann 27. juni var eg í Havn á fundi í veganevndini. Tað eydnaðist at fáa semju millum tey ymisku áhugamálini aftaná nógvær fundir.

Mítt uppskot var, at játtanin til vegir skuldi býtast millum Suðuroy, Streymoy og Eysturoy eftir fólkatalinum.

Á henda hátt kundi tryggjast

nóg mikið av játtan til vegin millum Fámjin, Øravík og Trongisvág. Tað bar eisini til at figgja vegin millum Hov og Porkeri sum uppdyrkingarveg. Fyri hendan vegin var neyðugt við eini neyðsemju, annars hevði eingin vegur komið millum hesar báðar bygdir tá.

Tískil bleiv nevndin samd um eitt felags uppskot at leggja fyri tingið. Heldur hetta enn at tingmenn komu í tingið við hvør sínum minnilutauppskoti, har eingin visti, hvat úrslitið fór at verða.

Tað vóru eisini aðrar hendingar um hesa tíðina. Tann 15. mars varð flaggað í Havn í sambandi við trúlovingina hjá Fredrik krúnprinsi og Ingrid.

Vanlukka á bedingini

Fyrst í mai hendi ein vanlukka á bedingini, sum við einum undur bara kostaði einum av arbeidsmonnunum eitt skatt bein. Vanlukkan kundi eins væl kosta fleiri monnum lívið.

Tað varð arbeitt við at taka hvalabátin Sumba upp á bedingina. Tá hendir tað, at spælið brotnaði, og brotnir metallutir fóru fúkandi í allar ættir. Men bara ein maður varð raktu. Hetta var sjálvur spælmaðurin, Petur í Puntabyrgi. Beinið hjá honum fór heilt illa.

Tá var einki eftirlit av slíkum maskinári á landi, og viðlíkahaldið hevði ikki verið nøktandi. Tí kundi slíkt henda.

Fiskaturking á Tvøroyri. Mynd hjá Kristian Djurhuus